

מבט על החיים – פרשת שמייני

משה ואהרן - לקיחת אחריות מפעימה

בפרשתנו, פרשת שמייני, נאמר:

"ויבוא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם". (ויקרא ט, כג).
הכתוב מדבר על יום השלמת הקמת המשכן, ביום השמיני למילואים. שבו שרתה שכינה בישראל.
הבה נתבונן:

א. מדוע נפתח הפסוק בלשון יחיד, באומרו "ויבוא" משה ואהרן, הלא לכאורה מדובר כאן בביאתם של משה ואהרן, והקושיא קשה שבעתיים לנוכח הסיפא, שם הפסוק מסתיים בלשון רבים "ויצאו ויברכו את העם" וכו'. ואם כן, מה פשר השינוי?
ב. לאחר שבאו משה ואהרן אל אהל מועד, אנו מוצאים כי באותה שעה "נראה כבוד ה' אל כל העם", ותמוה, מדוע קודם לכן לא נגלה כבוד ה' אל העם?
ונסביר, הרי בתחילת הפרשה כבר הודיע משה לעם: "זה הדבר אשר ציוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'" (ט, ו), ולאחר מכן "ויקרב אהרן אל המזבח" וכו' (ט, ח). "וישא ידיו אל העם ויברכם" (שם, כב). מדוע אז לא התגלתה השכינה, אף על פי שאהרן נשא ידיו אל העם ויברכם בסיום הקמת המשכן וחנכותו, לשם מה נדרשו להמתין להצטרפותו של משה רבנו ורק אז "וירא כבוד ה' אל העם... וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם" (שם כג-כד). מה היה חסר?

יודע אני שכעס הקב"ה עלי, ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל

נפנה לראות כיצד התייחסו רבותינו לנקודה זו:

"למה נכנס משה עם אהרן? כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות, ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער ואומר: יודע אני שכעס הקב"ה עלי, ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל. אמר לו למשה: משה אחי, כך עשית לי, שנכנסתי והתביישתי. מיד נכנס משה עמו וביקשו רחמים וירדה שכינה לישראל". (רש"י שם)
בהמשך מביא רש"י כך:

"ויצאו ויברכו את העם - אמרו ויהי נועם ה' אלקינו עלינו, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל שבעת ימי המילואים, שהעמידו משה למשכן ושימש בו ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו, כל הטורח שטרחנו, שתשרה שכינה בינינו, ונדע שנתכפר לנו עוון העגל. לכך אמר להם, זה הדבר אשר ציוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום בחר בו".
קודם שנעניין בתשובתו לעם, נתבונן במעשיו של משה במשך כל ימי המילואים.
משה רבנו עושה מאמצים רבים במשך שבעה ימים על מנת להביא להשראת השכינה, אך נראה כביכול שמאמציו אינם עושים פירות. ישראל חוששים שמא הם המעכבים את השכינה מלהופיע, על ידי חטאם בעגל, אך משה מודיע להם שאין העיכוב בגינם, כי אם בגינו!!!

משה ואהרן יחד – כגורם להשראת השכינה

משה רבנו, בגודל ענוותנותו, תולה את העיכוב בו, ולכן אומר לעם שכאשר ייכנס אהרן ויעבוד במשכן - תשרה השכינה:
"אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום בחר בו".
לאחר שבעת ימי המילואים בהם שימש משה, נכנס אהרן למשכן. הוא עובד את עבודתו, מקריב את קרבנותיו, ומצפה אף הוא להשראת השכינה. בראות אהרן כי אין השכינה שורה במעשה ידיו, רואה אף הוא את עצמו כמי שבאשמתו נמנעת ההופעה, ופונה אל משה ואומר:
"יודע אני שכעס הקב"ה עלי, ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל".
העם כולו, ושני מנהיגיו, עומדים בצפייה מתוחה לבואו של הרגע הגדול, רגע השיא, שבו תשרה השכינה בישראל. מאמצים רבים והכנות מרובות קדמו ליום זה, על מנת לאפשר זאת, וכעת נראה שהדבר לא עזר. הם מבינים שיש גורם מסוים שמעכב את הופעת השכינה מלהגיע, וכל אחד מהם רואה את עצמו כגורם המעכב. כל אחד מהם מגלה את "חיסרונו" שקיים בו. וכאמור, מצביע כל אחד על חסרונו, כדבר המונע את ההופעה המיוחלת.
כל אחד תולה את האשם – בו עצמו...

צריך כל אחד לתלות החוב בעצמו!!!

יסוד גדול לימדה אותנו התורה בפרשה זו, וכפי שביאר מרן המשגיח רבי ירוחם ממיר (על דברי רש"י כאן) וז"ל:
טבע האדם הוא להיפך, בכל צרה שלא תבוא עליו הוא תולה תמיד בדברים אחרים ולא בחטאיו, וכל שכן צרה שלא תבוא על הציבור, הנה קל מאוד לתלות הסיבה בחברו שחטא, ולא בעצמו הוא, אם כי הלא ייתכן מאוד שאמנם בגללו, ובסיבת חטא שלו, באה הצרה, ובייחוד כי לא רוצה האדם להיענש על היותו גורם בצרת הכלל, כי על כן על פי רוב כל אחד תולה את הצרות בסירחון חברו, ולא דואג כלל שמא הוא הגורם בזה, אמרו חז"ל (ריש פ"ב דתענית) שבעת צרה, כשגוזרים תענית על הצבור מוציאים את התיבה לרחובה של עיר כדי שיתביישו מעוונותיהם, ואם כל אחד ידחה החוב על חברו, מה תועלת תהיה בתענית ובהוצאת התיבה, כי מי יתבייש? ומי ישוב מחטאיו? אלא על כרחך צריך כל אחד לתלות החוב בעצמו, לפשפש ולמשמש במעשיו הוא, ולבקש אצל עצמו חטאים שבהם סיבב העונש הגדול על הציבור". (דעת תורה ח"ג פר' שמייני).

ביקורת עצמית – לראות חסרונותיו שלו

ישנה נטייה בנפש האדם לא לקבל אחריות על מעשיו, עד כדי כך שכמעט כל דבר שיש בו איזה צל צילו של מתיחת ביקורת, הרי הוא מכוון את שבת הביקורת כלפי אחרים, בכדי לסלק מעליו כל גינוי, שלא ידבק בו שמץ של הוקעה עצמית.
וכבר אמרו רבותינו שדרך האדם, על פי המוטבע בנפשו, הוא לראות את מידותיו הנעלות והנהגותיו הנאצלות, ולא לראות את דרכיו הנלוזות ומעשיו המקולקלים. אולם כלפי אחרים, רואה הוא את החסרונות אך אינו רואה ומתבונן באמת במעלתם.
משה ואהרן רואים, שבנפרד, אין בכוחם להביא להופעת השכינה, ולכן הם באים ונכנסים למשכן יחד.
כאיש אחד – בלב אחד!!

בברכת שבת שלום ומבורך

מיכאל זכריהו